

Prijedlog mogućeg plana dodiplomskog i postdiplomskog studija sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

JOSIP OBRADOVIĆ,
Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet, Zagreb
e-mail: josip.obradovic@x400.srce.hr

JASNA GARDUN,
Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet, Zagreb
e-mail: jgardun@filozof.ffzg.hr

VJEKOSLAV AFRIĆ,
Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet, Zagreb
e-mail: vafric@filozof.ffzg.hr

NENAD FANUKO,
Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet, Zagreb

U svijetu je sve veći broj pojedinaca-sociologa koji rade izvan sveučilišta u različitim državnim institucijama, poduzećima, kulturnim ustanovama itd. Oni su dobro teorijski i istraživački obrazovani i osposobljeni za pristup najrazličitijim problemima koje ili trebaju riješiti ili sugerirati rješenje donosiocima odluka. Na žalost, kod nas je drugačija situacija. Još uvijek je malen broj sociologa koji rade u različitim organizacijama, poduzećima itd. No, slijedeći svjetski trend, a posebno imajući u vidu turbulentnu situaciju u kojoj se već nekoliko godina nalazimo, smatramo da i uloga sociologa u rješavanju pojedinih problema postaje sve aktualnija, pa se nameće pitanje adekvatnog obrazovanja sociologa, kako bi oni u odgovarajućim organizacijama mogli najbolje koristiti dostignuća svoje struke.

Dosadašnji sustav obrazovanja na Odsjeku za sociologiju nedvojbeno je sadržajno bogat, no sadašnja situacija postavlja nove zadatke i traži novi nastavni plan i program, koji bi bio bolji i suvremeniji od dosadašnjega.

Zbog navedenih razloga smatramo nužnim što prije pristupiti temeljitoj reviziji plana i programa kao i izvođenja nastave na dodiplomskoj i postdiplomskoj razini. Značajna je promjena nužna i u smislu usklađivanja sadržaja i metode rada kako se ne bi preklapali ciljevi i sadržaji dodiplomskog i postdiplomskog studija.

Sigurni smo da postoje različiti pogledi i prijedlozi kako bi tu promjenu valjalo izvesti. U ovom tekstu pokušat ćemo iznijeti jedan prijedlog. On je svojevrsna sinteza našeg mnogogodišnjeg rada u nastavi i međunarodnog iskustva, posebice iz zemalja u kojima je sociologija neusporedivo razvijenija nego u nas. Potpuno smo svjesni da se ne može bez rezerve primijeniti u našim uvjetima strano iskustvo, ali smatramo da, gdje god je to moguće, valja preuzeti ono što je u svijetu afirmirano kao kvalitetno i primijeniti ga s određenim modifikacijama u našim uvjetima. Prije nego iznesemo naš prijedlog nastavnog plana, moramo kazati da je prijedlog nastajao postupno kao rezultat timskog rada i disusija na Odsjeku za sociologiju. **Zahvaljujemo se stoga svim članovima Odsjeka na kritičkim primjedbama.**

Mogući organizacijski oblici nastave sociologije

U dogledno vrijeme, pogotovu ako bi se Odsjek za sociologiju kadrovski pojačao, mogući su sljedeći organizacijski oblici studija sociologije:

1. Jednopedmetni studij sociologije;
2. Dvopedmetni studij sociologije - sociologija kao I glavni predmet;

3. Nastava iz predmeta sociologije za potrebe studenata drugih odsjeka Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;

4. Postdiplomski studij sociologije.

Svaki navedeni organizacijski oblik implicira određene ciljeve. Nastava mora biti u sadržajnom skladu s postavljenim ciljevima.

Ciljevi pojedinih oblika nastave sociologije

1. Cilj je nastave **jednopedmetne sociologije** stručno osposobiti studente - buduće sociologe da nakon završenog studija rade potpuno samostalno na **radnom mjestu sociologa** u različitim institucijama i organizacijama, te da, ako žele, mogu nastaviti s obrazovanjem za znanstveni rad na postdiplomskom studiju.

2. Cilj je nastave **dvopedmetne sociologije - kao prvog glavnog predmeta** - stručno osposobiti buduće sociologe da rade na **radnom mjestu nastavnika** u srednjim školama.

3. Cilj je nastave iz **predmeta sociologije za potrebe studenata drugih odsjeka** Filozofskog fakulteta i drugih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dati sociološke informacije koje će im omogućiti **svestranije upoznavanje struke**.

4. Cilj **postdiplomskog studija** iz sociologije je **osposobljavanje za samostalan znanstveno istraživački rad u sociologiji**.

Plan i način izvođenja nastave

Sukladno definiranim ciljevima, za svaki organizacijski oblik nastave sociologije pokušat ćemo iznijeti plan, elemente programa, kao i način izvođenja i režim studija.

JEDNOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE

	I.	II.	III.	IV.
Obvezatni predmeti				
Osnovni pojmovi sociologije	2+2			
Povijesni uvod u sociologiju	2+2	2+2		
Osnove statistike u sociološkim istraživanjima	2+2	2+2		
Kvantitativna analiza u sociološkim istraživanjima	2+2	2+2		
Klasične sociološke teorije	2+2	2+2		
Osnove socijalne psihologije		2+2		
Rad na mikroročunalu			0+4	
Socijalna stratifikacija			2+2	
Ličnost i socijalna struktura			2+2	
Kvalitativna analiza u sociološkim istraživanjima			2+2	2+2
Socijalna antropologija			2+2	2+2
Suvremene sociološke teorije			2+2	2+2
Hrvatsko društvo				2+2
Demografija				2+2
Ukupno	20	20	24	20

IX. i X. semestar

Izgradnja teorija u sociologiji (2+2)

Odabrana poglavlja statističke analize (2+2) (0+4)

Ukupno u IX. i X. semestru 8+4

Izborni predmeti:	V.	VI.	VII.	VIII.
Društvena moć i elite	2+2	2+2	2+2	2+2
Etnički odnosi	2+2	2+2	2+2	2+2
Historijska sociologija	2+2	2+2	2+2	2+2
Odabrana poglavlja iz socijalne psihologije	2+2			
Socijalne promjene	2+2			
Sociologija organizacije	2+2			
Sociologija rizika	2+2			
Sociologija sela	2+2			
Ekonomska sociologija	2+2	2+2		
Sociologija obrazovanja		2+2		
Sociologija socijalnih pokreta	2+2			
Socijalna povijest ideja		2+2		
Sociologija grada		2+2		
Teorija industrijske demokracije	2+2			
Sociologija rada		2+2		
Sociologija obitelji		2+2	2+2	2+2
Socijalna ekologija			2+2	2+2
Sociologija kulture			2+2	
Socioinformatika			2+2	
Sociologija religije			2+2	
Sociologija vojske i rata			2+2	
Tehnologija i društvo			2+2	
Humanizacija rada				2+2
Odabrana poglavlja iz socioloških teorija				2+2
Sociologija migracija				2+2
Sociologija politike				2+2
Sociologija znanja i znanosti				2+2
Ukupno	40	44	40	40

Nastavni plan jednopredmetnog studija sociologije po godinama**I. semestar**

Osnovni pojmovi sociologije	2+2	3 kredita
Povijesni uvod u sociologiju I.	2+2	3 kredita
Osnove statistike u sociološkim istraživanjima I.	2+2	3 kredita
Kvantitativna analiza u sociološkim istraživanjima I.	2+2	3 kredita
Klasične sociološke teorije I.	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	20	15 kredita

II. semestar

Povijesni uvod u sociologiju II.	2+2	3 kredita
Osnove statistike u sociološkim istraživanjima II.	2+2	3 kredita
Kvantitativna analiza u sociološkim istraživanjima	2+2	3 kredita
Klasične sociološke teorije II.	2+2	3 kredita
Osnove socijalne psihologije	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	20	15 kredita

III. semestar

Rad na mikroračunalu	0+4	3 kredita
Kvalitativna analiza u sociološkim istraživanjima	2+2	3 kredita
Socijalna antropologija I.	2+2	3 kredita
Suvremene sociološke teorije I.	2+2	3 kredita
Socijalna stratifikacija	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	24	18 kredita

IV. semestar

Kvalitativna analiza u sociološkim istraživanjima II.	2+2	3 kredita
Socijalna antropologija II.	2+2	3 kredita

Suvremene sociološke teorije II.	2+2	3 kredita
Hrvatsko društvo	2+2	3 kredita
Demografija	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	20	15 kredita

V. semestar

U V. semestru studenti upisuju najmanje 5 kolegija različitih predmeta, prema vlastitom izboru od ponuđenih 10:

Društvena moć i elite		
Teorije moći I.	2+2	3 kredita
Ekonomska sociologija		
Uvod u ekonomsku sociologiju	2+2	3 kredita
Etnički odnosi		
Etnicitet i nacija u historijskoj i komparativnoj analizi	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Historiografija i sociologija	2+2	3 kredita
Socijalne promjene	2+2	3 kredita
Sociologija organizacije	2+2	3 kredita
Odabrana poglavlja iz socijalne psihologije	2+2	3 kredita
Sociologija sela	2+2	3 kredita
Sociologija socijalnih pokreta		
Povijest socijalnih pokreta	2+2	3 kredita
Sociologija rizika	2+2	3 kredita

Ukupno najmanje 20 sati i 15 kredita.

VI. semestar

Studenti upisuju najmanje 5 kolegija različitih predmeta od ponuđenih 11.

Društvena moć i elite		
Teorije moći II.	2+2	3 kredita
Ekonomska sociologija		
Sociologija i teorije razvoja	2+2	3 kredita
Etnički odnosi		
Etnicitet i nacionalizam u Istočnoj Europi	2+2	3 kredita

Historijska sociologija		
Osnovni pojmovi sociologije		
u historijskom kontekstu	2+2	3 kredita
Socijalna povijest ideja	2+2	3 kredita
Sociologija grada	2+2	3 kredita
Sociologija obrazovaja	2+2	3 kredita
Sociologija obitelji		
Uvod u sociologiju obitelji	2+2	3 kredita
Sociologija rada	2+2	3 kredita
Sociologija socijalnih pokreta	2+2	3 kredita
Teorije industrijske demokracije	2+2	3 kredita

Ukupno najmanje 20 sati i 15 kredita.

VII. semestar

Studenti upisuju prema izboru najmanje 5 kolegija različitih predmeta od ponuđenih 10.

Društvena moć i elite		
Teorije elite I.	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Starija i novija hrvatska		
povijest u sociološkom svjetlu	2+2	3 kredita
Socijalna ekologija I.	2+2	3 kredita
Socioinformatika	2+2	3 kredita
Sociologija kulture	2+2	3 kredita
Sociologija obitelji	2+2	3 kredita
Sociologija religije	2+2	3 kredita
Socioologija vojske i rata	2+2	3 kredita
Tehnologija i društvo	2+2	3 kredita

Ukupno najmanje 20 sati i 15 kredita.

Osim navedenog izbora studenti u VII. semestru mogu upisati 3 kolegija čija se nastava organizira na drugim odsjecima Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Popis izbornih predmeta drugih odsjeka Filozofskoga fakulteta bit će određen naknadno.

VIII. semestar

Studenti upisuju najmanje 5 kolegija različitih predmeta od ponuđenih 9.

Društvena moć i elite		
Teorije elite II.	2+2	3 kredita
Etnički odnosi		
Interkulturalizam	2+2	3 kredita
Socijalna ekologija II.	2+2	3 kredita

Sociologija obitelji II.	2+2	3 kredita
Odabrana poglavlja iz socioloških teorija	2+2	3 kredita
Sociologija znanja i znanosti	2+2	3 kredita
Humanizacija rada	2+2	3 kredita
Sociologija politike	2+2	3 kredita
Sociologija migracija	2+2	3 kredita

Ukupno najmanje 20 sati nastave i 15 kredita.

Osim navedenog izbora studenti u VIII. semestru mogu upisati i 3 kolegija čija se nastava organizira na drugim odsjecima Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Popis tih izbornih predmeta bit će određen naknadno.

IX. i X. semestar

U IX. i X. semestru studenti se opredjeljuju za jedno od dva usmjerenja, odnosno specijalizacije struke: socijalni management i mikrosociologija.

Obvezatni predmeti za oba smjera su:

Odabrana poglavlja statističke analize	2+2	3 kredita
Izgradnja teorija u sociologiji	2+2	3 kredita

Student ima obvezu u IX. i X. semestru izraditi samostalan istraživački projekt, koji će predstavljati njegov diplomski rad. Samostalni istraživački projekt student radi s profesorom - mentorom - i upisuje ga u indeks. Pored obvezatnih predmeta i samostalnog istraživačkog projekta student obvezatno upisuje u IX. odnosno X. semestru sljedeće izborne predmete:

Za usmjerenje *socijalni management*:

Društvena moć i elite
 Ekonomska sociologija
 Humanizacija rada
 Socijalne promjene
 Sociologija grada
 Sociologija migracije
 Sociologija organizacije
 Sociologija politike
 Sociologija rada
 Sociologija rizika
 Sociologija sela
 Sociologija socijalnih pokreta
 Tehnologija i društvo
 Teorije industrijske demokracije

Za usmjerenje mikrosociologija:

Etnički odnosi
 Odabrana poglavlja iz socijalne psihologije
 Odabrana poglavlja socioloških teorija
 Socijalna ekologija
 Sociologija grada
 Sociologija kulture
 Sociologija migracija
 Sociologija obrazovanja
 Sociologija obitelji
 Sociologija vojske i rata
 Sociologija religije
 Sociologija sela

**DVOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE - SOCIOLOGIJA KAO
 I. GLAVNI PREDMET**

Obvezatni predmeti

	I.	II.	III.	IV.
Osnovni pojmovi sociologije	2+2			
Povijesni uvod u sociologiju	2+2			
Klasične sociološke teorije	2+2	2+2		
Hrvatsko društvo		2+2		
Uvod u socijalnu psihologiju		2+2		
Osnove statističke analize		2+2	2+2	
Socijalna antropologija		2+2	2+2	
Suvremene sociološke teorije			2+2	2+2
Sociološka stratifikacija			2+2	2+2
Ukupno	16	16	16	8

Izborni predmeti

	V.	VI.	VII.	VIII.
Društvena moć i elite	2+2	2+2	2+2	2+2
Historijska sociologija	2+2	2+2	2+2	2+2
Odabrana poglavlja iz socijalne psihologije	2+2			
Socijalne promjene	2+2			
Sociologija organizacije	2+2			
Sociologija rizika	2+2			

Sociologija sela	2+2		
Ekonomska sociologija	2+2	2+2	
Sociologija obrazovanja	2+2	2+2	
Sociologija socijalnih pokreta	2+2	2+2	
Sociologija grada		2+2	
Teorije industrijske demokracije	2+2		
Sociologija rada		2+2	
Sociologija obitelji		2+2	2+2
Socijalna ekologija		2+2	2+2
Sociologija kulture		2+2	2+2
Socioinformatika		2+2	
Sociologija religije		2+2	
Sociologija vojske i rata		2+2	
Tehnologija i društvo		2+2	
Humanizacija rada			2+2
Odabrana poglavlja iz socioloških teorija			2+2
Sociologija migracija			2+2
Sociologija politike			2+2
Sociologija znanja i znanosti		2+2	

Nastavni plan dvopredmetnog studija sociologije po godinama

I. semestar

Osnovni pojmovi sociologije	2+2	3 kredita
Povijesni uvod u sociologiju	2+2	3 kredita
Klasične sociološke teorije I.	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	12	9 kredita

II. semestar

Klasične sociološke teorije II.	2+2	3 kredita
Hrvatsko društvo	2+2	3 kredita
Uvod u socijalnu psihologiju	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	12	9 kredita

III. semestar

Osnove statističke analize I.	2+2	3 kredita
Socijalna antropologija I.	2+2	3 kredita

Suvremene sociološke teorije I.	2+2	3 kredita
Socijalna stratifikacija	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	16	12 kredita

IV. semestar

Osnove statističke analize II.	2+2	3 kredita
Socijalna antropologija II.	2+2	3 kredita
Suvremene sociološke teorije II.	2+2	3 kredita
Ukupno sati i kredita	12	9 kredita

V. semestar

U V. semestru studenti upisuju najmanje 3 kolegija, 3 različita predmeta prema vlastitom izboru od ponuđenih 11.

Društvena moć i elite		
Teorija moći I.	2+2	3 kredita
Ekonomska sociologija		
Uvod u ekonomsku sociologiju	2+2	3 kredita
Etnički odnosi		
Etnicitet i nacija u historijskoj komparativnoj analizi	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Historiografija i sociologija	2+2	3 kredita
Sociologija organizacije	2+2	3 kredita
Odabrana poglavlja iz socijalne psihologije	2+2	3 kredita
Sociologija obrazovanja I.	2+2	3 kredita
Sociologija sela	2+2	3 kredita
Sociologija socijalnih pokreta		
Povijest socijalnih pokreta	2+2	3 kredita
Socijalne promjene	2+2	3 kredita
Sociologija rizika	2+2	3 kredita
Ukupno najmanje	12	9 kredita

VI. semestar

Studenti upisuju najmanje 3 kolegija različitih predmeta od ponuđenih 10.

Društvena moć i elite		
Teorije moći II.	2+2	3 kredita

Ekonomska sociologija		
Sociologija i teorije razvoja	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Osnovni pojmovi sociologije u historijskom kontekstu	2+2	3 kredita
Socijalna povijest ideja	2+2	3 kredita
Sociologija grada	2+2	3 kredita
Sociologija obrazovanja II.	2+2	3 kredita
Sociologija obitelji		
Uvod u sociologiju obitelji	2+2	3 kredita
Sociologija rada	2+2	3 kredita
Sociologija socijalnih pokreta	2+2	3 kredita
Teorija idustrijske demokracije	2+2	3 kredita
Ukupno najmanje	12	9 kredita

VII. semestar

Studenti upisuju najmanje 3 kolegija različitih predmeta od ponuđenih 10.

Društvena moć i elite		
Teorije elite I.	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Starija i novija hrvatska povijest u sociološkom svjetlu	2+2	3 kredita
Socijalna ekologija I.	2+2	3 kredita
Socioinformatika	2+2	3 kredita
Sociologija kulture	2+2	3 kredita
Sociologija politike	2+2	3 kredita
Sociologija obitelji	2+2	3 kredita
Sociologija religije	2+2	3 kredita
Sociologija vojske i rata	2+2	3 kredita
Tehnologija i društvo	2+2	3 kredita
Ukupno najmanje	12	9 kredita

VIII. semestar

Društvena moć i elite		
Teorija elite II.	2+2	3 kredita
Historijska sociologija		
Interpretacija svjetske povijesti	2+2	3 kredita
Socijalna ekologija II.	2+2	3 kredita
Sociologija kulture II.	2+2	3 kredita

Sociologija politike	2+2	3 kredita
Odabrana poglavlja socioloških teorija	2+2	3 kredita
Sociologija znanja i znanosti	2+2	3 kredita
Humanizacija rada	2+2	3 kredita
Ukupno najmanje	12	9 kredita

Tijekom VIII. semestra u okviru mentorskog rada student izrađuje diplomsku radnju koju brani u referentnom seminaru.

NASTAVA IZ PREDMETA SOCIOLOGIJE ZA POTREBE STUDENATA DRUGIH ODSJEKA FILOZOFSKOGA FAKULTETA I DRUGIH FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Niz predmeta i kolegija čija se nastava izvodi na Odsjeku za sociologiju mogu upisati studenti drugih odsjeka ili drugih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao izborni predmet ukoliko bi se s time složio odsjek ili fakultet na kojem je student upisan. Budući da je danas vrlo teško studirati bilo koju struku izvan socijalnog konteksta, razumljivo je da studenti mnogih drugih odsjeka ili drugih fakulteta mogu upotpuniti svoje znanje upisom jednoga ili više izbornih predmeta odnosno kolegija na Odsjeku za sociologiju. Primjerice: studenti Strojarskog fakulteta - usmjerenja Organizacija rada - mogli bi upisati neke od predmeta koji se slušaju na Odsjeku kao npr. sociologiju rada, sociologiju organizacije i sl, ako bi se s time složio Strojarski fakultet. To naravno vrijedi i za druge fakultete, a pogotovo za ostale odsjeke na Filozofskom fakultetu. U tom smislu Odsjek bi mogao predložiti niz predmeta i kolegija koje bi mogli upisati studenti drugih Odsjeka ili Fakulteta i slušati pod jednakim uvjetima kao i studenti sociologije. Za ilustraciju, to bi mogli biti predmeti:

1. Ličnost i socijalna psihologija;
2. Socijalna antropologija I. i II.;
3. Sociologija kulture I. i II.;
4. Sociologija obrazovanja;
5. Sociologija grada;
6. Sociologija obitelji itd.

Svaki od predloženih predmeta ili kolegija studenti drugih odsjeka ili fakulteta upisivali bi 2+2 i na kraju semestra polagali ispit na isti način i pod jednakim uvjetima kao studenti sociologije koji su upisali isti predmet ili kolegij.

Uvjeti upisa i završetka studija

Osnovno načelo predloženog plana studija sociologije je poticanje maksimalne aktivnosti studenta u procesu visokoučilišne naobrazbe.

Uvjeti za upis na studij sociologije bit će sukladni sveučilišnom i fakultetskom statutu. Strukturu studija sociologije tvore obvezatni i izborni predmeti, nastava kojih se izvodi u jednosemestralnim kolegijima s jedinstvenom satnicom 2+2. To ne znači da se odnos predavanja i seminara, odnosno vježbi, ne smije mijenjati. Dapače, kad god to priroda i sadržaj predmeta dopušta, valja veći naglasak stavljati na seminare, odnosno vježbe, kako bi se poticala što veća samostalnost i aktivnost studenata.

Uvjeti upisa u više semestre su jedinstveni: za II., III., IV. i V. semestar položen ispit iz svih kolegija obvezatnih predmeta; za VI., VI. i VIII. semestar položeni ispiti iz najmanje dopustivog broja kolegija izbornih predmeta - što znači za dvopredmetni studij 3, za jednopredmetni studij 5. Dinamiku polaganja ispita iz kolegija upisanih u VIII. semestru dvopredmetnog studija, te u VIII., IX. i X. semestru jednopredmetnog studija, kao i kolegije upisane preko minimalne granice nastavne obveze određuje student sam. Tako se nakon prva 4 semestra strogo kontroliranog programa, redosljeda upisa i polaganja ispita - što je u funkciji razvijanja samodiscipline i sustavnog rada studenata - u višim semestrima omogućuje puna sloboda samoprofiliranja prema individualnim profesionalnim interesima studenta.

Da bi diplomirao dvopredmetni studij sociologije, student mora položiti sve upisane predmete, što znači steći najmanje 39 bodova-kredita iz obvezatnih predmeta i 36 kredita iz izbornih predmeta (ukupno 75 bodova-kredita), te odbraniti diplomski rad.

Da bi diplomirao jednopredmetni studij sociologije, student mora položiti sve upisane predmete, dakle, steći najmanje 72 boda-kredita iz obvezatnih predmeta i 60 bodova-kredita iz izbornih predmeta, te provesti samostalno sociološko istraživanje.

Ako student dvopredmetnoga studija želi nastaviti daljnje školovanje, mora preko minimalne nastavne obveze upisati 2 kolegija obvezatna za jednopredmetnu sociologiju kako bi zadovoljio uvjete prijema - bilo na poslijediplomski stručni studij (usmjerenja jednopredmetnog dodiplomskog studija), bilo na poslijediplomski znanstveni studij i to: Kvalitativna analiza u sociološkim istraživanjima I. i II., te Kvalitativna analiza u sociološkim istraživanjima I. i II.

POSTDIPLOMSKI STUDIJ

Nakon iznošenja prijedloga studija sociologije na dodiplomskoj razini, pokušat ćemo prikazati na koji je način, prema našem mišljenju, u postojećim uvjetima moguće realizirati postdiplomski studij iz sociologije imajući u vidu da je osnovni cilj obrazovanja na postdiplomskoj razini obrazovanje za znanstveno zvanje ili znanstveno-istraživački rad. U tome je i osnovna razlika između dodiplomskoga i postdiplomskog studija. Dodiplomski studij priprema studente za struku, rad u praksi, u različitim organizacijama, u obrazovnim institucijama itd., dok postdiplomski studij obrazuje i priprema postdiplomanda isključivo za znanstveno-istraživački rad.

Plan i program studija po godinama i semestrima

I. semestar

1. Nove tendencije u sociologiji (3 sata, 3 kredita)

U okviru predmeta analizirat će se i diskutirati noviji rezultati istraživanja i novije teorije u različitim područjima sociologije. Cilj je kolegija upoznavanje studenata s najnovijim tendencijama u sociologiji, od kojih ni jedna nije obrađivana tijekom dodiplomskog studija.

2. Kritička analiza znanstvenih projekata (3 sata, 3 kredita)

U okviru predmeta analiziraju se domaći i strani znanstveni radovi. Od studenata se očekuje da na svaki seminar dolaze pripremljeni, s pročitanim unaprijed zadanim radovima, svojim primjedbama i prijedlozima. Od studenata se očekuje i maksimalna aktivnost i samostalnost u kritičkoj raščlambi radova.

3. Samostalni teorijski rad I.- konsultacije s nastavnikom (3 kredita)

Zajedno s nastavnikom-mentorom student odabire teorijsku temu na kojoj radi tijekom semestra. Redovito dolazi na konsultacije i diskusije s nastavnikom, koji mu s vremena na vrijeme daje nove zadatke, a na kraju semestra student predaje veći teorijski rad koji je takve razine da može biti objavljen u stručnom ili znanstvenom časopisu.

II. semestar

1. Odabrane teme iz socijalne psihologije (3 sata, 3 kredita)

U okviru predmeta analiziraju se i diskutiraju najmodernije teme svjetske literature iz socijalne psihologije. Sustav rada je seminar. Studenti su unaprijed upoznati s temama, podijeljena im je literatura, a na seminar dolaze pripremljeni, s koreferatom na određenu temu. U seminaru se od studenta očekuje aktivnost i samostalnost u kritičkoj analizi. *Kako je to detaljnije zamišljeno prikazano je u primjeru Plana i programa rada na kraju ovog prijedloga...*

2. Odabrane teme iz socijalne antropologije (3 sata, 3 kredita)

Budući da je nemoguće znanstveno raditi na području sociologije bez dobrog poznavanja socijalne psihologije i socijalne antropologije, predvidjeli smo da studenti u okviru seminara iz odabranih tema socijalne antropologije kritički analiziraju najnovije teorije i rezultate istraživanja svjetske literature kako bi se upoznali s najnovijim tendencijama i na ovom području. Od studenta se, kao i u prethodnom seminaru, očekuje aktivnost i samostalnost u kritičkoj analizi.

3. Samostalan teorijski rad II. - konsultacije s nastavnikom (3 kredita)

Slično kao i u prvom, i u drugom semestru postdiplomand odabire teorijsku temu i radi na njoj tijekom semestra na jednak način, ali s drugim nastavnikom.

III. semestar

Za razliku od prva dva semestra gdje je plan jedinstven za sve studente bez obzira na njihove stručne i znanstvene interese, u trećem semestru studenti upisuju 3 predmeta u skladu s predloženim usmjerenjem. Usmjerenja mogu biti: kultura i umjetnost, socijalni problemi, rad i organizacija itd. Za svaki predmet student dobiva na kraju semestra 3 kredita. Koji predmeti pripadaju svakoj od navedenih usmjerenja odredit će koordinador usmjerenja naknadno.

IV. semestar

Rad s mentorom i izvođenje magistarskog rada

U tijeku 4. semestra, nakon teorijskih priprema i informiranja o najnovijim tendencijama u sociologiji, student radi na magistarskom radu. Poželjno je da rad bude empirijsko-istraživački u skladu sa svim načelima koje je student naučio tijekom postdiplomskog studija. Ako se radi o redovitom studentu, smatramo optimalnim očekivati da nakon 4 semestra stekne zvanje magistra znanosti iz područja sociologije.

Da bi student diplomirao postdiplomski studij, treba sakupiti ukupno 30 kredita.

PRIMJER NASTAVNOG PROGRAMA IZ PREDMETA: "ODABRANE TEME IZ SOCIJALNE PSIHLOGIJE"

Opće upute

U okviru predmeta *Odabrane teme iz socijalne psihologije* radit će se seminarski i to tako da se tijekom 12 tjedana koliko traje semestar (**slijedi prikaz prva dva tjedna!**) obrađuju najaktualnije teme iz socijalne psihologije. Svaka tema predstavlja zasebnu cjelinu, a studentima je obveza doći na seminar pripremljeni - pročitavši unaprijed određenu literaturu (što će omogućiti maksimalnu aktivnost svakog postdiplomanda). Studenti moraju pripremiti kratak koreferat na temu, što omogućuje sustavnost diskusije. Da bi se u seminaru moglo raditi, neophodno je pasivno poznavanje engleskog jezika. Budući da kod nas postoji veliki problem pri nabavljanju najnovije literature na ovom području, nastavnik će sakupiti propisanu literaturu te će je studenti na početku akademske godine moći fotokopirati.

Na konačnu ocjenu koju će student dobiti iz predmeta djelovat će tri sastavnice: 1) pismeni ispit na kraju semestra, 2) aktivnost u seminaru i 3) kvaliteta tjednih koreferata.

Teme seminara

1. tjedan

Tema: Suvremene tendencije u socijalnoj psihologiji

Literatura:

DEUTSCH, M & KRAUS, R. (1985) **Theories of Social Psychology**, poglavlja 1 i 7, str. 1-13 i 212-216.

HAUSE, J.S. (1977) Three faces of social psychology, **Sociometry**, **40**, 161-177.

ALLPORT, P. (1985) The historical background of modern social psychology, u: Lindsey, G. & Aronson, E. (Eds), **Handbook of Social Psychology**, Vol 1, str. 1-46.

JONES, E. (1985), Major developments in social psychology during the past five decades, u: Lindsey, G. & Aronson, E. (Eds), **Handbook of Social Psychology**, Vol 1, str. 47-108.

ALEXANDER, J.C. & GIESEN, B. (1987) From reduction to linkages: The long view of the micro-macro debate, u: J. Alexander et al. (Eds.) **Micro-macro Link**, str. 1-42.

2. tjedan

Tema: Djelovanje socijalne situacije na stavove i uvjerenja

Literatura:

LOTT, B. & LOTTA, A. (1985) Learning theory in contemporary social psychology, u: Lindsey, G. & Aronson, E. (Eds), **Handbook of Social Psychology**, Vol 1, str. 109-112; 114-118; 126-131.

KELMAN, H. (1961) Processes of opinion change, **Public Opinion Quarterly**, **3**, str. 57-78.

RAVEN, B. (1985) Social influence, u: Steiner, I & Fishbein, M. (Eds.) **Current studies in social psychology**, str. 371-382.

MCGUIRE, W. (1985), Attitudes and attitude change, u: Lindsey, G. & Aronson, E. (Eds), **Handbook of Social Psychology**, Vol 2, str. 233-347.

CIALDINI, R. (1988) **Influence: science and practice**, str. 11-87.

(...)

13. tjedan

Pismeni ispit

** ** *

Izloženi prijedlog nastavnog plana studija sociologije na dodiplomskoj i postdiplomskoj razini predstavlja samo jedno gledanje na studij sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, što nikako ne znači da ga smatramo najboljim ili čak jediniim mogućim oblikom. Ako izneseni prijedlog potakne na razmišljanje i diskusiju oko modernizacije studija sociologije, smatrat ćemo naš zadatak potpuno uspjelim.